

ט"ו בשבט

כי האדם עץ השדה (א, א)

לט"ו בשבט ר"ה לאילן.

"כי האדם עץ השדה"

אתם עם ישראל קרואים אדם ואין אומות העולם קרויות אדם, ואכן עם ישראל משול לעץ פרי בכך שבתקופת הגלות הארוכה היינו כעצי הפרי שמשירים עלוותם בסתיו, אנו עסקנו מאחר חורבן הבית השני בפנימיות שלנו בשתכללותה של תורה שבעל פה אך כלפי חוץ ברמה הלאומית לא נראו לכאורה כל סימנים של גאולה.

אך קול התור נשמע בארצנו ומהעת הזו התחיל עם ישראל לקום מתוך החושך ולהתחיל לבלבל ולפרוח כמו עץ פרי שממש מתוך החושך והקור כשלמראית העין אין תקווה לתקומה אין טיפה של רמז של לבלוב, דווקא אז בשיא החושך מתחילה הפריחה מתחיל הוא לכונן את היעודים שלו עד למצב שארץ ישראל תיתן את פירותיה בעין יפה.

אי לכך אדם מישראל היושב בליל ט"ו בשבט בשולחן ליל סדר המיוחד כאשר פרוס לפניו מפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל יש לו את הצורך ואת הכרח להתחדש להתבלבל ולמתק את מעשיו מכוח האנרגיה המופקת מן פירות מתוקים אלו ומן הראוי לעשות זו בערב זה, שהוא למעשה ר"ה לאילן ולע"ד זה הזמן לחשבון נפש עמוק על אופן עבודת ה' שלו, וכמו שיש עניין לברך שהחיינו על פרי חדש כך יש לחדש להשתכלל במעשים טובים ומתוקים ולהשתדל שגם יהיו מעשינו מתוקים בעיני הבריות ומתוך כך יהיו מחשבותינו ומעשינו רצויים לפניו יתברך.

ידוע ומפורסם הוא שעצי הפרי בסתיו נמצאים בשלכת, ובעיצומו של החורף מתחילה אצל השקד הפריחה והלבלוב כאשר פריחתו הלבנה והיפה מתמזגת לה ביופי נפלא עם פתיתי השלג כאשר טיפות הגשם נוטפות מן השמים.

כך האדם דווקא בימי השובבי"ם בימי החורף הקרים שומה עליו לשקוד על תלמודו לשקוד על דרכי מחשבותיו ולהתחדש ברוחניות כמו העץ המצוי בשלכת, אך בפנימיותו מפכה בו חיות, כן האדם מיום זה והלאה יש בו התחדשות והלבלוב ומתוך כך תהיה בו באדם הפריחה בעשייה רצויה לעבודת ה' השלמה.

האדם אם כן יש לו להתחדש בכל שנה ושנה- הכוונה להרבות ולהשתכלל במעשים טובים. שתולדותיהם של צדיקים הם מעשיהם הטובים. וכאשר אדם עוצר לרגע בט"ו בשבט ואומר לעצמו במה התקדמתי השנה? הרי הקב"ה נתן לי חיים וברכה וחיות האם ניצלתי לטובה או שמא לא? וכמו שאנו מברכים על פירות חדשים שהחיינו, כן יש לאדם את האפשרות ואת ההכרח לבוא ולשכלל מעשיו ולחיות ביתר חיוניות מכוח מה שניזון מן אותם הפירות שיתחדשו כעת.

מובא בספרים(בבני יששכר) שיש להתפלל ביום טו' בשבט שיהא לו לאדם אתרוג מהודר בחג הסוכות מה העניין?

רצון ה' הוא שיהא "עץ פרי עושה פרי" שטעם העץ כטעם הפרי ורק האתרוג עונה לדרישה זו, אך האדמה הצמיחה "עץ עושה פרי". וכך מתנהגים כל שאר העצים, ועל הפסוק "ונחמד העץ להשכיל" מתורגם "ומירגג" וחז"ל אומרים שעץ הדעת אתרוג היה, "מירגג" דומה ומשמע אתרוג, ה' מצווה אותנו ולקחתם לכם ... "פרי עץ הדר"- דרשו חכמים שהכוונה לאתרוג, יוצא שרק האתרוג מיוחד הוא בזה שעונה לרעיון של "טעם העץ כטעם הפרי", אותו לוקחים אנו ביום הראשון, ועל פי החסידות דומה האתרוג ללב, את הלב צריך לקחת בהתחדשות ובשמחה לעבודת ה' ובל נשכח שהיום טו בשבט מתחילה הלב לבלוב של עצי הפרי

ט"ו בשבט

קליפת האתרוג "הירוקה צהובה" דומה ליסוד האש, הלובן שבו ליסוד האוויר, הנוזל שבו ליסוד המים, והגרעינים שבו ליסוד העפר, נמצא שכלול בו באתרוג כל היסודות הבריאה כך האדם שגם בו כלול כל יסודות הבריאה ידמה אפוא לאתרוג.

יוצא שמהות התפילה בטו' בשבט היא, שנהיה אנחנו בבחינת "טעם העץ כטעם הפרי" ומבחינתינו בבחינה של "פיו ולבו שווים" ואז אנו בעצמינו נהיה בבחינת פרי עץ הדר, עבודה שבלב זו היא תפילה, התפילה היא שתהיה בנו הלבלוב ההתחדשות, וכאשר יש בנו את הלבלוב וההתחדשות בלב ובמעשים או אז מתגלה בנו השמחה בשיא עוצמתה, אז שייך שמחה של מצווה במצווה של "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר" ברמה היותר נפלאה שיש.

עוד נוסיף ונציין שיש כאן מעין סגירת מעגל בזה שיום ראשון של סוכות נוטלים ארבע מינים שגדלים על רוב מים, ובטו' בשבט ירדו רוב גשמי שנה או לכל הפחות עברו רוב ימות הגשמים בבקשה שיתן ה' לנו בארצינו טל ומטר לברכה.

אילן אילן במה אברכך? הלוא פירותיך מתוקים צלך נאה ואמת המים עוברת דרכך, אלא יהי רצון שכל בטיעות שנוטעים ממך יהיו כמותך.
אמן ואמן!